

Základy psychologie pro MŠ

studium CŽV

1. Vývojová psychologie

2. Sociální psychologie

3. Pedagogická psychologie

4. Psychologie osobnosti

1. VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE

- Vývojová psychologie - psychologie duševního vývoje, změny psychiky v čase
- Předmět – změny chování a prožívání v časovém průběhu

LITERATURA:

GILLERNOVÁ, I, MERTIN, V. A KOL. ***Psychologie pro učitelky mateřské školy***. ISBN 80-7367-055-0. Praha: Portál, 2010.

VÁGNEROVÁ, M. ***Vývojová psychologie***. Dětství a dospívání. Praha : Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 9788024621531.

HARTL, P. , HARTLOVÁ, L. ***Psychologický slovník***, Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-569-1.

THOROVÁ, K. ***Vývojová psychologie***. Praha: Portál, 2015.

Šulová, L. (2010). ***Raný psychický vývoj dítěte***. Praha :
Karolinum. ISBN 9788024618203.

Allen, K. E., Marotz, L. R. (2005). ***Přehled vývoje dítěte : od
prenatálního období do 8 let***. Vyd. 2. Praha : Portál.

VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE

čtyři okruhy obecné vývojové psychologie (podle Schmidta, 1978)

- 1. **Fylogeneze psychiky** – srovnávání různých druhů živočichů na rozdílném stupni evoluční řady
- 2. **Antropogeze psychiky** – vývoj duševna u lidí v různých historických etapách
- 3. **Ontogeneze psychiky člověka** – od jeho početí až do smrti
- 4. **Aktuální geneze** – vývoj psychických procesů, vnímání, myšlení, morálního usuzování,...

ČINITELÉ PSYCHICKÉHO VÝVOJE

- **Změny evoluční** – zákonitý jednorázový postup řady změn od méně dokonalého k dokonalejšímu, které jsou zaměřena k uskutečnění určitého cíle
- **Změny involuční** – úbytek schopností a adaptivních funkcí (s věkem)

Determinace psychiky

- Vnitřní faktory – genetické předpoklady
- Vnější faktory – vliv prostředí (socializace)
- 1) **Nativistické pojetí:** zdůrazňuje vnitřní faktory
- 2) **Empiristické pojetí:** vnější faktory
- 3) **Konvergence:** oba faktory současně
- 4) **Interakční pojetí:** oba faktory v aktivním vztahu člověka k okolí (důraz na seberozvoj)

OBECNÉ ZÁKONITOSTI VÝVOJE

- Časová posloupnost
- Diferenciace a integrace
- Nerovnoměrnost
- Zpomalování
- Individuální průběh
- Kvalitativní etapovité proměny
- Senzitivní období
- Vývojové úkoly

PERIODIZACE

ONTOGENETICKÉHO VÝVOJE

podle Eriksona – 8 věků člověka (jedinec řeší psychosociální konflikt)

- 1. Základní jistota x nejistota (basic trust) 1 rok
- 2. Autonomie x pochybnost 2-3rok
- 3. Iniciativa x pocit viny 4-6rok
- 4. Píle x pocit méněcennost 7-12
- 5. Identita x zmatení rolí 13-15
- 6. Družnost x izolace 16-25
- 7. Produktivnost x stagnace 25-50
- 8. Integrita JÁ x beznaděje 50-

PERIODIZACE ONTOGENETICKÉHO VÝVOJE

podle Wallona

- 1. Novorozenec (do 2 měs.) a kojeneček (do 1 roku)
- 2. Batole (do 3 let)
- 3. Předškolní věk (do 6 let)
- 4. Dětství a prepuberta (do 11 let)
- 5. Puberta (do 15 let)
- 6. Adolescence (do 22 let)

PERIODIZACE ONTOGENETICKÉHO VÝVOJE (Langmeier, Krejčířová)

- Prenatální období 10 lunárních (28 dní) měsíců
- Novorozenecké období do 2 měs.
- Kojenecké období do 1 roku
- Batolecí období do 3 let
- Předškolní období 3-6 let
- Mladší školní období 7- 11 let
- Období dospívání (pubescence 11–15, adolescence 15-22)
- Časná (20-30) a střední dospělost (do 45 let)
- Pozdní dospělost (do 60-65)
- Stáří nad (65, 70let)

PERIODIZACE ONTOGENETICKÉHO VÝVOJE (Vágnerová)

- Prenatální období
- Novorozenecké období
- Kojenecké období
- Batolecí období
- Předškolní období
- Raný školní věk (6-7 let)
- Střední školní věk (8-12 let)
- Pubescence (12-15 let)
- Adolescence (15-20 let)

PRENATÁLNÍ OBDOBÍ

10 LUNÁRNÍCH MĚSÍCŮ (280 DNŮ)

- 1. fáze - oplození (3 týdny) blastocysta, 3 zárodečné listy
- 2. fáze – embryonální období (do 12 týdne) vytvoření všech hlavních orgánových základů
- 3. fáze fetální období – dokončuje se vývoj orgánových systémů

Typické znaky a projevy plodu

- A) je aktivní, reaguje na podněty (poloha, sluchové, taktilní)
- B) je schopen nejjednodušších forem učení (reakce na zvuky, změnu polohy)
- C) chování plodu má individuálně charakteristické rysy (pohyby různé intenzity a frekvence)

NOVOROZENEK

(do 2 měsíců)

- **Základní charakteristika** - funkční základní životní procesy, nepodmíněné reflexy
- **Poznávací funkce** – hmat, chut, čich, zrak, sluch, termoregulace, pocitování bolesti
- **Prožívání** – libost, nelibost
- **Poruchy** – strach, vzpurnost, lekavost, dráždivost
- **Přístup** - nutná láska a důvěra, pravidelný režim

KOJENEC

(do 1 roku)

- **Základní charakteristika** – těsná vazba tělesného a psychického vývoje, vývoj pohybů kefalo-kaudální, proximo-distální
- **Poznávací funkce** – zapojování smyslů, pozornost (zraková a sluchová dominanta), paměť (asociace a znovupoznávání, po 3 t nepoznává matku), řeč (v 1 r. umí asi 10slov), myšlení (senzomotorická inteligence Piaget), praktická inteligence

KOJENEC

- **Prožívání** – po 2. měs. úsměv, ale i hněv, strach, bouřlivé afekty, nálady
- **Socializace** – důvěra k dospělým, fixace k 1 osobě od 7.měs., separační úzkost při odloučení od matky
- **Poruchy** – neurozy, dumláni
- **Přístup** – klidný spánek, denní režim, optimální přísun podnětů, zabezpečit rozvoj pohybů, sociální kontakt

Citové připoutání (Attachment)

Teorie vazby (Bowlby, Ainsworthová)

- **Jistá vazba** většina populace

- **Nejistá vazba :**

- a) **vyhýbavá** vyhýbá se interakci s matkou

- b) **ambivalentní** touží po kontaktu s matkou a zároveň se mu brání

- c) **dezorganizovaná** vazba populace, chyběla pečující osoba, nebo dítě bylo traumatizováno (nejvíce úzkostná)

BATOLE

(do 3 let)

- **Charakteristika** – egocentrický přístup ke světu, cílevědomé pohyby, hra funkční, fikční, napodobování dospělých, ovládáno city, projevy vůle, uvědomělé sebeuvědomování, touží po samostatnosti
- **Poznávací procesy**
 - vnímání-barev, tvarů, prostorových vztahů
 - pozornost-bezděčná, labilní, unavitelná, těkavá,
 - paměť-mechanická, bezděčná
 - myšlení-předpojmové, symbolické, usuzování prelogické
 - řeč-až 1000 slov, potíže s výslovností
 - představivost-živá, pamatuje si obrysy, dětská kresba hlavonožec

BATOLE

- **Prožívání** – egoismus, negativismus, vzdor, sebeuvědomování od 2 let – já, city spontánní (hrdost, zahanbení, žárlivost,..), neovladatelné, intenzivní, volní projevy – návyky, náznaky volní aktivity
- **Socializace** – separační reakce: fáze protestu, zoufalství, odpoutání od matky
- **Problémy** – umíněnost, tvrdohlavost, vzdor
- Dodržet denní režim, trpělivost, důslednost, hranice, jednotnost výchovy, hra vedle sebe

PŘEDŠKOLNÍ věk (od 3 do 6 let)

Obecná charakteristika

- duševní změny nejsou tak bouřlivé
- rozvoj hrubé motoriky, kvalita pohybové koordinace, zahájení sportů, sebeobsluha
- zlepšování jemné motoriky, determinována osifikací ruky, 4 r. vyhraňuje se lateralita
- velice živá fantazie
- zlatý věk hry
- identifikace s rodičem stejného pohlaví
- počátky svědomí (6 rok)
- uvědomování já, silně egocentrické
- dospělí jsou jednoznačně modelem a vzorem
- vztah s vrstevníky

Kognitivní funkce

- vnímání - globální, synkretické, sluchová a zraková diferenciacce, dětský prezentismus
- Představy – bohaté, dětská konfabulace (smyšlenky, o kterých si myslí , že jsou pravdivé)
- paměť'-mechanická, bezděčná, úmyslná (5 r.), krátkodobá, dlouhodobá
- pozornost-přelétavá, bezděčná i úmyslná

Kognitivní funkce

- fantazie-bohatá (strachy, úzkosti, bájeivá lhavost
- myšlení- předpojmové, symbolické, prelogické, intuitivní, předoperační, vázané na konkrétní činnosti a aktivitu, egocentrické, antropomorfismus, magičnost
- řeč- asi 3000 slov, Co je to? Proč?, agramatismy, poruchy výslovnosti

Stádium kognitivního vývoje

Jean Piaget

- 1) **Senzomotorické** (0-2 roky) - odlišuje sebe od objektů
- 2) **Předoperační** (2-7 let) – egocentrické myšlení, třídí jevy podle jednoho rysu, znaku
 - a) předpojmové (2-4 let)
 - b) intuitivní (4-7 let) – egocentrismus, centrace, ireverzibilita
- 3) **Konkrétních operací** (7-11 let) – logické myšlení o konkrétních pojmech, názornost, decentrace, zvratnost
- 4) **Formálních operací** (od 12 let) – abstraktní myšlení, myšlení dospělého, hypotézy

Prožívání

- sebepojetí, formování vlastního já
- rozvoj svědomí
- vůle lze posilovat formováním návyků, dodržování pravidel, kolísavá, blízké cíle
- základy postojů a hodnot
- citový vývoj, afekty, nálady, empatie
- morální vývoj, heteronomní morálka, předkonvenční období

Vývoj dětské kresby

- kresba lidské postavy (hlavonožec)
- expresivní význam kresby
- transparentní kresba
- kresba rodiny
- diagnostika (kresba lidské postavy,..)

Zlatý věk dětské hry

- Hry manipulační
- Hry námětové
- Hra vedle sebe, paralelní, spolu
- Rozvíjí všechny psychické funkce
- Diagnostika – pozorování hry dětí

Socializace

- **Sociální učení** – identifikace s rodičem stejného pohlaví, imitace - napodobování,
- Přejímání vzorců chování
- Primární skupina - rodina, vztah otec x matka, sourozenecké konstelace, prarodiče
- Sekundární skupina - děti v MŠ, vrstevníci
- Sociální posilování – odměna a trest
- Rozvíjení zájmů, pohádky, aktivní činnosti s rodiči, sportování

Styly rodičovské výchovy

- Stimulační a inhibiční výchova
- K.Lewin (autoritativní, liberální, integrační)
- Dimenzionální model (dimenze řízení x emoční vztah)

Nevyrovnanost a výchovné potíže

- citová labilita, ostýchavost, strach
- noční pomočování, noční děs
- leváctví
- nechutenství, zlozvyky
- vzdorovitost, neposlušnost
- nepořádnost
- syndrom ADD/ADHD

Piagetova teorie kognitivního vývoje

1. Stádium –senzomotorické období (0-2roky)
experimentace, trvalost předmětu
2. Stádium – předoperační (2-7 let)
a) předpojmové stádium, b)intuitivní
3. Stádium –konkrétních operací (7-11let)
decentrace, konzervace, zvratnost
4. Stádium – formálních operací (od 12 let)
akomodace, asimilace

Utváření pojmů a kognitivní vývoj

Kognitivní vývoj a utváření pojmů

Jean Piaget (1896-1980)

- teorie založena **na zrání**
- Vývojová teorie, vysvětlující, jak si děti vytvářejí pojmy
- Dítě prochází fázemi vývoje až k nejvyšší formě, postupně se vyvíjí (dospělý)

Psychologie osobnosti

Integrovaný celek vrozených i získaných vlastností, stálých i dynamických tvořících identitu jedince.

- Temperamentové vlastnosti (cholerik, sangvinik, flegmatik, melancholik,..)
- Charakter
- Aktivačně-motivační vlastnosti (zájmy, hodnoty, ideály)
- Výkonové vlastnosti (vlohy, schopnosti, dovednosti, ..)

Osobnost

- Eysenck dimenze labilita- stabilita, extraverte, introverte
- Big five (Hřebíčková) neuroticismus, přívětivost, otevřenost, svědomitost, extraverte

Osobnost

- Temperament
- Charakter
- Aktivačně - motivační vlastnosti (potřeby, zájmy, hodnoty, ideály)
- Výkonové vlastnosti (inteligence, vlohy, nadání,..)

Problémy v chování přeškolního dítěte

(Michalová, 2012)

- Problémy v chování x porucha chování
- Porucha chování – vymezena třemi základními i znaky (1994 DSM-IV)
 - nerespektuje sociální normy
 - neschopnost udržovat přijatelné sociální vztahy
 - agresivita, jako rys osobnosti

1. Syndrom ADD/ADHD projevy

ADHD

Neklid, menší děti poruchy biorytmu, špatně usínají, odmítají spánek, v noci se budí, často pláčí, zvýšeně pohyblivé, afektivní výbuchy, negativismus, hůře zvladatelné, nesoustředěnost, častější úrazy, impulzivní jednání, problémy s podřizováním se pravidlům autoritě,..

ADD projevy

- U mladších dětí vývoj motoriky, řeči opožděn, pomaleji reagují, ve všem jsou poslední, těžkopádné, nešikovné, rychlá unavitelnost, nedokončují práci, utlumené, apatické, nemotorné, nestíhají, líné? Obtížně se aktivizují, pomalé psychomotorické tempo, často introverti, denní snění,

Syndrom ADD/ADHD

(Jucovičová , Žáčková, 2012)

- 1) s převahou poruchy pozornosti ADD (35%)
- 2) s převahou hyperaktivity (20%) hyperaktivita, impulzivita
- 3) smíšený typ 50% hyperaktivita, impulzivita, nepozornost

Po dobu více jak 6 měsíců

Syndrom ADD/ADHD

diagnostika

- Impulzivita
- Nepozornost
- Hyperaktivita

Příčiny

- V pre, peri a postnatálním období negativní vlivy
- Dědičnost
- Kombinace obou
- Neznámé příčiny

Přístup

- Vztah založený na důvěře
- Pochvala, pozitivní hodnocení, podpora, takt
- Trpělivost, střídání činností, motivace
- Oční kontakt, klidné jednání, relaxační hry,
- Více odměny než tresty
- Kratší úkoly, Strukturovat úkoly
- Pravidelný režim, dohled
- Důslednost, řád, hranice
- Dostatek pohybu
- Multisenzorický přístup

2. PAS (Poruchy autistického spektra)

- Pervazivní vývojová porucha – proniká všemi oblastmi psychického vývoje
- Formy – dílčí autistické symptomy
- Aspergerův syndrom
- Přítomnost symptomů PAS

Příčiny vzniku PAS

- Dědičnost
- Metabolické poruchy
- Virové a infekční choroby
- Není jasné

Hlavní projevy (základní autistická triáda)

- 1) Nedostatečná smyslová integrace (představivost)
- 2) Poruchy v emočním prožívání
- 3) Omezená schopnost komunikace

(Problém s verbální řečí, stereotypní hra, vysoké i nízké IQ, encyklopedické znalosti, vyžadování rituálů, neumí vyjádřit své city, nerozumí emocím, sbírají předměty,..)

3. Agresivita a šikana

- Agresivita přirozený obranný mechanismus jedince
- Mezi 3-6 rokem chlapci se chovají útočněji než děvčata, děti se učí zvládat své emoce, agresivita klesá
- Sociálně zvládnutá agresivita
- Prevence agresivity v MŠ

Šikana v MŠ

- Záměrné ubližování se objevuje už u dětí v předškolním věku
- Rozdíl mezi škádlením a šikanou
- Stádia šikany
- Prevence, ŠVP, informovaný pedagog
- Rozvoj empatie u dětí, pozitivní klima třídy zaměřené na spolupráci, vzájemnou pomoc, ne rivalitu a soupeření

4. Děti se speciálními potřebami v MŠ

- Kognitivní předpoklady školního výkonu
- Nadané děti
- Deficity v dílčích funkcích
- Lateralita
- Poruchy řeči

Nadané děti v předškolním věku

- Nadané dítě je to, které dosahuje mimořádných výkonů v určité oblasti ve srovnání s výkony svých vrstevníků
- Lze pozorovat projevy, které se svou kvantitou a kvalitou liší od vrstevníků

Vyhledávání nadaných dětí

- Pozorování dítěte při činnosti
- Individuální testy inteligence a divergentního myšlení
- Rozhovor
- Posuzovací škály chování
- Integrace
- Úkol rozpoznat a rozvíjet nadané dítě v MŠ

Deficity v dílčích funkcích

(Sindelarová)

- Optická diferenciacie (obrázky, tvary, geometrické tvary)
- Verbálně akustická diferenciacie
- Intermodálné spojenie
- Pamät optická, akustická
- Intermodálné výkon pamätei
- Visuomotorika
- Schema teľa a priestorová orientcea

Laterality

- Upřednostňování jednoho párového orgánu (oko, ucho, ruky, noha)
- Obvykle do 4 let vyhraněno
- Praváctví, leváctví, nevyhraněnost

Specifické poruchy učení

- **Poruchy učení jsou** souhrnným označením různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání.
- Tyto poruchy předpokládají dysfunkci centrálního nervového systému.

SPU

- Porucha učení může vyskytovat souběžně s jinými formami postižení jako např. smyslové vady, LMD, mentální retardace, sociální a emocionální poruchy nebo souběžně s jinými vlivy prostředí např. kulturní zvláštnosti, nedostatečná nebo nevhodná výuka, psychogenní činitelé
- Důležité je **zachování inteligence v pásmu průměru a nadprůměru**, pak se jedná podle MKN-10 o specifické poruchy učení F81 (Matějček, 1993)

Příčiny - etiologie

- Genetická porucha, dědičná dispozice
- Drobné poškození mozku, nerovnoměrné zrání jednotlivých funkcí
- Kombinace obou

Typy poruch učení:

- ***DYSLEXIE***
- ***DYSGRAFIE***
- ***DYSORTOGRAFIE***
- ***DYSKALKULIE***

- ***DYSPRAXIE***
- ***DYSPINXIE***
- ***DYSMÚZIE***

Výskyt:

- přibližně 2-4%, 10%
- u chlapců až 3x vyšší
- Podle mezinárodní klasifikace nemocí označení
F 81.0 Specifické poruchy učení

DYSLEXIE

Specifická porucha čtení, projevující se neschopností naučit se číst běžnými výukovými metodami. Postihuje **rychlost** a **správnost čtení, porozumění čtenému textu.**

- Úroveň čtení je výrazně nižší než obecná inteligence
- Problém s rozpoznáním a zapamatováním si jednotlivých písmen (např. b – d)
- Problém s rozlišením zvukově podobných hlásek (např. b – p)
- Obtíže při spojování hlásek v slabiku, slabik ve slovo
- Obtíže při čtení souvislého textu
- Postihuje základní znaky čtenářského výkonu: rychlost, chybovost, porozumění, technika čtení

DYSGRAFIE

- specifická porucha **grafického projevu**, která postihuje zejména **celkovou úpravu** písemného projevu, **osvojování jednotlivých písmen, napodobování tvaru, spojení hlásky s písmenem a řazení písmen.**
- Záměny tvarově podobných písmen, nečitelný text
- Žáci píší pomalu, namáhavě, neobratně, často škrtají
- Písemný projev neupravený

DYSORTOGRAFIE

- specifická porucha pravopisu, která nepostihuje celou oblast gramatiky jazyka, týká se pouze tzv. specifických dysortografických jevů, vynechávek, změn tvarově podobných písmen v písemné podobě, samohlásky dlouhé, krátké.
- Zkomoleniny, záměna písmen, slabik
- Nesprávně umístěné nebo vynechané délky samohlásek, rozlišování sykavek, vynechaná písmena
- Chyby v měkčení, di, ti, ni – dy, ty, ny
- Nepostihuje celou oblast gramatiky
- Obtíže v procesu aplikace gramatického učiva

Tato porucha se často vyskytuje ve spojení s dyslexií a dysgrafií

DYSKALKULIE

- specifická porucha matematických dovedností. Porucha se týká zvládnání základních početních výkonů.
- Dělí se na:
- PRAKTOGNOSTICKOU
- VERBÁLNÍ
- LEXICKOU
- GRAFICKOU
- OPERAČNÍ
- IDEOGNOSTICKOU

-
- **Praktognostická** - narušení matematické manipulace s předměty nebo nakreslenými symboly
 - **Verbální-** problémy při označování množství a počtu předmětů, operačních znaků, matematických úkonů
 - **Lexická** - neschopnost číst číslice, čísla, operační symboly

- **Grafická** – neschopnost psát matematické znaky (6, 9, 3, 8 dělají potíže)
- **Operační** - porucha schopnosti provádět matematické operace, sčítat, odčítat, násobit, dělit (projevuje se především při počítání delších číselných řad)
- **Ideognostická** - porucha v chápání matematických pojmů a vztahů mezi nimi

DYSPINXIE

- specifická porucha kreslení
- charakteristická nízkou úrovní kresby
- zachází s tužkou neobratně, tvrdě, má potíže s pochopením perspektivy a převedením své představy na papír

DYSMÚZIE

- specifická porucha postihující schopnost **vnímání a reprodukce hudby, tónů**
- nepamatuje si melodii, nerozlišuje a není schopno reprodukovat **rytmus**

DYSPRAXIE

- specifická porucha obratnosti, neschopnosti vykonávat složité praktické činnosti (pracovní postupy, sportovní výkony)
- může se projevit jak při běžných činnostech, tak ve vyučování
Tv, Pv

Předcházení poruchám učení v MŠ?

- Procvičování dílčích funkcí

5. Poruchy řeči

- Mutismus, selektivní mutismus
- Afázie receptivní, expresivní porucha v mozgovém centru
- Dysartrie - poruchy artikulace
- Dyslalie - poruchy výslovnosti

Pedagogicko-psychologická diagnostika dětí předškolního věku

- Pedagogická diagnostika
- Psychologická diagnostika (kresba lidské postavy, orientační test dynamické praxe (Míka), Test rizika poruch čtení a psaní (Švancarová, Kucharská) Prediktivní baterie čtení (Lazarová), Pozorovací schéma k posouzení školní způsobilosti (Kondáš)
- Metody (pozorování, rozhovor, analýza produktů, anamnéza)

Školní zralost (zrání, vnitřní faktory)

- Tělesná oblast
- Psychická (pozornost, čivost, myšlení, paměť, řeč)
- Sociální oblast – schopnost přijmout autoritu, začlenit se do skupiny, vychovatelnost ve skupině

Školní připravenost (vliv vnějšího prostředí)

- Způsobilst ke školní docházce
- Předpoklady na straně dítěte

Věk, pohlaví, řečové dovednosti, schopnost učit se, intelektové předpoklady, pracovní zralost, psychomotorické tempo, soustředění, dovednost prosadit se, grafický projev, zdravotní stav

Způsobilost ke školní docházce

- výslednice charakteristik dítěte,
- přání a očekávání rodičů,
- kvality domácího prostředí, **Osobnost**
- kvality působení mš,
- charakteristiky a požadavky školy

Faktory školní připravenosti

- Předpoklady na straně dítěte (věk, pohlaví, řeč, schopnost učit se, intelektové předpoklady, pracovní zralost, psychomotorické tempo, soustředění, dovednost prosadit se, grafický projev, zdravotní stav)

Způsobilost ke školní docházce

Předpoklady na straně rodiny

- podnětnost rodinného prostředí
- rodinné klima
- socioekonomický status rodiny
- očekávání výsledků
- Nejsilnějším předškolním ukazatelem jsou matematické schopnosti, pak předčtenářské dovednosti, pozornost (Thorová, 2015 , s 402)

Faktory školní připravenosti

- Předpoklady na straně ZŠ (program, podle kterého se ve škole vzdělává, podmínky ve škole, školský systém, jiné ..)